

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

2024-07-22 Nr. 1.03-0301

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 24-11790

Žemės ūkio rūmų Tarybos posėdyje nagrinėtas klausimas dėl Žemės ūkio ministerijos parengto ir derinimui su visuomene pateikto Žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Žemės ūkio ministro 2022 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 3D-420 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ įgyvendinimo taisyklės, taikomas nuo 2022 metų, patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto Nr. 24-11790 (toliau – Projektas).

Projekto aiškinamajame rašte nurodomas Projekto tikslas – užtikrinti tinkamą veiklos sričiai „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ (toliau – Veiklos sritis) įgyvendinti 2014-2024 m. laikotarpiu skirtų paramos lėšų panaudojimą ir administravimą.

Rūmai nepritaria dabartiniam Projekto variantui ir siūlo jį tobulinti dėl toliau išdėstytų priežasčių:

1) Projektu siūloma padidinti didžiausias galimas paramos sumas vienam paramos gavėjui, kai teikiama investicinė parama ir lengvatinė paskola. Paramos dydis tokiems projektams negalėtų viršyti 1,5 mln. Eur (vietoj buvusių nuo 300 tūkst. Eur iki 800 tūkst. Eur), taip pat, atsižvelgiant į pakeistus paramos dydžius pareiškėjo projektui, numatoma pakoreguoti paramos dydžius pareiškėjui 2014–2024 m. laikotarpiu ir susijusioms įmonėms bei sutuoktiniams.

Europos Sąjungoje, tame tarpe ir Lietuvoje, smulkūs ir vidutiniai ūkiai pripažįstami žemės ūkio pagrindu, nes jie atlieka ypač svarbų vaidmenį užtikrinant tvarią kaimo vietovių plėtrą ir stabilų apsirūpinimą maistu. Be to, jie yra dalies gyventojų pragyvenimo šaltinis, nuo kurio priklauso ir šalies ekonomikos augimas. Vienas iš Veiklos srities prioritetų, įtvirtintų šiuo metu galiojančiose įgyvendinimo taisyklėse – visuose regionuose didinti ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą, gerinant ekonominės veiklos efektyvumą ir rezultatus, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas. Tai reiškia, kad būtina skatinti smulkius ir vidutinius ūkius, paramos lėšas jiems paskirstant tolygiai, skaidriai bei pamatuotai.

Be to, aštuonioliktosios Vyriausybės programoje, kuri patvirtinta 2020 m. gruodžio 11 d., įtvirtinta iniciatyva, susijusi su ūkių gyvybingumo ir atsparumo didinimu, pagal kurią Vyriausybė numatė užsibrėžę tikslą sudaryti palankias sąlygas ūkių, ypač gaunančių mažesnes pajamas, bet turinčių didesnę vystymosi potencialą, gyvybingumui.

Manytina, kad dabartiniai siūlymai, susiję su ženkliai paramos sumų didinimu, sudarys palankias sąlygas finansuoti tik didelės apimties projektų įgyvendinimą bei finansinės paramos koncentracijai. Be to, nebus pasiektas Projekto tikslas, kadangi tokiu būdu nebus užtikrintas racionalus ir teisingas paramos lėšų paskirstymas.

Siekiant užtikrinti, kad teikiama parama turėtų galimybę pasinaudoti kuo didesnis žemės ūkio subjektų ratas, būtina sudaryti kaip įmanoma geresnes jos sklaidos sąlygas. Užuo drastiškai didinus didžiausias galimas paramos sumas, siūlome išplėsti tinkamą finansuoti išlaidų sąrašą ir tokiu būdu sudaryti palankias sąlygas didesnei finansinės paramos sklaidai;

Chamber of Agriculture of the Republic of Lithuania

Asociacija
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 135199748
K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, Lietuva, Lithuania

Tel. (8 37) 400 351
Phone +370 37 400 351
Faks. (8 37) 400 350
Fax +370 37 400 350
El. paštas zur@zur.lt

<http://www.zur.lt>
PVM mokėtojo kodas LT351997412
Atsiskait. sąskaita Nr. LT717300010002241806
AB Swedbank bankas, banko kodas 73000

2) Projektu siūloma padidinti fiksuotuosius įkainius, kurie būtų taikomi naujos pieno ūkio fermos ploto vieno kvadratinio metro statybai ir naujo plokščiadugnio grūdų saugojimo bokšto talpos tūrio vieno kubinio metro statybai.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad pastaraisiais metais statybų sektoriuje fiksuojamas dinamiškas statybinių medžiagų bei darbų kainų augimas, todėl jau dabar siūlomi įkainiai nebeatitinka šiandienos realijų. Be to, naujai siūlomi įkainiai gali būti nepritaikomi ir ta prasme, kadangi jie iš esmės skirsis nuo anksčiau parengtuose ir jau paruoštuose įgyvendinti statybų projektuose.

Svarbu ir tai, kad pagal Veikos srities įgyvendinimo taisyklės, projekto įgyvendinimo trukmė nuo paramos sutarties pasirašymo dienos negali būti ilgesnė kaip iki 2025 m. birželio 30 d. Todėl svarstyтина, ar per tokį trumpą laiką iš vis bus įmanoma parengti naujus statybos projektus ir juo labiau sėkmingai juos įgyvendinti;

3) Projektu siūloma atlikti netinkamų finansuoti išlaidų kategorijų patikslinimus, pagal kuriuos išlaidos, skirtos kailiniams žvėreliams auginti, būtų priskiriamos netinkamų finansuoti išlaidų kategorijai.

Atkreipiame dėmesį, kad Projekto aiškinamajame rašte nurodomas 2023 m. rugsėjo 21 d. priimtas Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-2171, tačiau pilna apimtimi minėtas įstatymas įsigalios tik nuo 2027 m. sausio 1 d. Svarbu ir tai, kad Seimo narių grupės iniciatyva yra kreiptasi į Konstitucinį teismą, kadangi priimant įstatymą nebuvo tinkamai pagrįstas kailinių žvėrelių verslo draudimo poveikis ir tai neatitinka Konstitucijos 46 straipsnio nuostatų, kad ūkinė veikla gali būti ribojama tautos gerovei užtikrinti. Taip pat už fermų paėmimą žvėrelių augintojams nebus teisingai atlyginta, nes įstatyme numatyta kompensacija nėra lygiavertė paimamo verslo rinkos vertei.

Įvertinus esamą situaciją, kad Konstitucinis teismas dar nėra galutinai pasisakęs dėl teisinio reguliavimo šioje srityje teisėtumo ir jis dar gali keistis, nematome pagrindo jau dabar riboti kailinės žvėrininkystės sektoriaus atstovams dalyvauti šioje Veikos srityje bei pretenduoti į paramą. Dabar siūlomas reguliavimas paneigia ūkio subjektų lygiateisiškumą, sąžiningos konkurencijos laisvę bei varžo kitų ūkio subjektų iniciatyvas ir veiklas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nepritariame numatytiems ribojimams kailinės žvėrininkystės sektoriaus atstovams ir siūlome jų atsisakyti;

4) Veikos srities įgyvendinimo taisyklių 24.2.2. papunktyje numatyta, kad pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie patys užsiima žemės ūkio produktų gamyba ir įgyvendina kolektyvines investicijas, kaip nustatyta taisyklių 21.14. papunktyje, savo valdoje (taikoma tik gyvulininkystės, sodininkystės, daržininkystės ir uogininkystės sektoriuose) taikomas paramos padidinimas 20 proc., tačiau taisyklių 20.14., 20.22., 21.15. ir 24.2.1. papunkčiuose nenumatyta, kad reikalavimai bei prisiimami įsipareigojimai gali būti įgyvendinami ir kooperatyvo valdoje.

Atsižvelgiant į tai, kad kolektyvinių investicijų įgyvendinimo atveju aukščiau paminėtos taisyklių nuostatos aktualios ir kooperatiniams dariniams, siūlome atitinkamai papildyti įgyvendinimo taisyklių 20.14., 20.22., 21.15. ir 24.2.1. papunkčius, numatant, kad reikalavimai bei prisiimami įsipareigojimai galėtų būti įgyvendinami ne tik pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių, bet ir paties kooperatyvo valdoje;

5) Veikos srities įgyvendinimo taisyklių 21.9. papunktyje numatytas įsipareigojimas užtikrinti, kad pripažinto žemės ūkio kooperatyvo statusas bus nepertraukiamai išlaikytas nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos.

Atkreipiame dėmesį, kad praktikoje pasitaiko atvejų ir nenumatytų aplinkybių, kai užtrunka kooperatyvų pripažinimo procesas (VI Žemės ūkio duomenų centro administruojamų informacinių sistemų trikdžiai; ilgos dokumentų vertinimo procedūros; darbuotojų kaita ir pan.). Remiantis įgyvendinimo taisyklių 21.10. papunktyje numatyta išimtimi, kuri taikoma kooperatyvų nariams dėl prarastos narystės atstatymo, analogiškai siūlome numatyti pripažinimo statuto atstatymo sąlygas ir kooperatyvams.

Įvertinus tai, prašome papildyti taisyklių 21.9. papunktį ir išdėstyti jį sekančiais: „21.9. užtikrinti, kad pripažinto žemės ūkio kooperatyvo statusas bus nepertraukiamai

išlaikytas nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Jei pripažinto žemės ūkio kooperatyvo statusas prarastas, ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo tokio fakto atsiradimo, pripažinto žemės ūkio kooperatyvo statusas turi būti atstatytas (papunkčio reikalavimas taikomas pareiškėjams, kurių paramos paraiškoms suteikti atrankos balai už pripažinto žemės ūkio kooperatyvo statusą);“;

6) Veiklos srities įgyvendinimo taisyklių 21.17. papunktyje numatytas įsipareigojimas užtikrinti, kad kai investuojama į valdoje pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų apdorojimą, perdirbimą ir tiekimą rinkai, po projekto įgyvendinimo pabaigos, antraisiais ir visais kitais projekto kontrolės metais apdorotų ir perdirbtų produktų gamybos apimtys (natūrinė išraiška) ne mažiau kaip 80 proc. atitiks paramos lėšomis paremto gamybinio pastato projektinius pajėgumus.

Pažymime, kad pastato rekonstrukcija ar statyba ir projektiniai gamybiniai pajėgumai yra planuojami ne vieneriems metams į priekį, kadangi projektus įgyvendinti be plėtros perspektyvoje yra neekonomiška, netvaru ir neracionalu. Todėl tikėtina, kad po projekto įgyvendinimo pabaigos, jau antraisiais metais, pareiškėjams gali būti itin sudėtinga pasiekti ir išlaikyti 80 proc. gamybinio pastato projektinius pajėgumus.

Atsižvelgiant į tai, siūlome sumažinti reikalavimą atitikti paramos lėšomis paremto gamybinio pastato projektinius pajėgumus sumažinti iki 50 proc.;

7) Veiklos srities įgyvendinimo taisyklių 21.20. papunktyje numatytas ekologinę gamybą vykdančioms pareiškėjams taikomas įsipareigojimas – nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos užtikrinti ekologinės gamybos vykdymą. Tuo tarpu, įgyvendinimo taisyklių 46.3.3. papunktyje numatytas pieninės galvijininkystės sektoriaus paramos paraiškų atrankos kriterijus, pagal kurį nustatomas griežtesnis reikalavimas, kad pareiškėjo valdoje laikomos pieninės karvės būtų 100 proc. sertifikuotos pagal ekologinio ūkininkavimo reikalavimus.

Atsižvelgiant į tai, kad minėtos taisyklių nuostatos gali būti suprantamos nevienodai, todėl siekiant išvengti papildomų interpretacijų, siūlome atsisakyti taisyklių 46.3.3. papunktyje nurodytos nuostatos dėl 100 proc. ekologinio ūkininkavimo reikalavimo. Jei pareiškėjas vykdo pieno ekologinę gamybą, tai yra įmanoma tik su sertifikuotomis karvėmis. Nesertifikuotos karvės įtraukiamos į pieninę bandą ją didinant arba kitais išskirtiniais atvejais, tačiau net ir tada išlaikoma ekologinio pieno gamyba.

Įvertinus tai, prašome papildyti taisyklių 46.3.3. papunktį ir išdėstyti jį sekančiai: „46.3.3. pareiškėjas vykdo pieno ekologinę gamybą arba kontroliuojančioje institucijoje yra registruotas kaip perėjimo prie ekologinio ūkininkavimo laikotarpio ūkis ir turi sertifikavimo institucijos išduotą ekologinės gamybos patvirtinimo dokumentą ir įsipareigoja iki projekto kontrolės pabaigos vykdyti pieno ekologinę gamybą (~~pareiškėjo valdoje laikomos pieninės karvės turi būti 100 proc. sertifikuotos pagal ekologinio ūkininkavimo reikalavimus~~ (nustatoma pagal ekologinės gamybos patvirtinimo dokumente nurodytą subjekto pirmojo patikrinimo atlikimo dieną Ūkinių gyvūnų registre esančius duomenis) – suteikiama 15 balų;“.

Pagarbiai

Pirmininkas

dr. Arūnas Svitojus